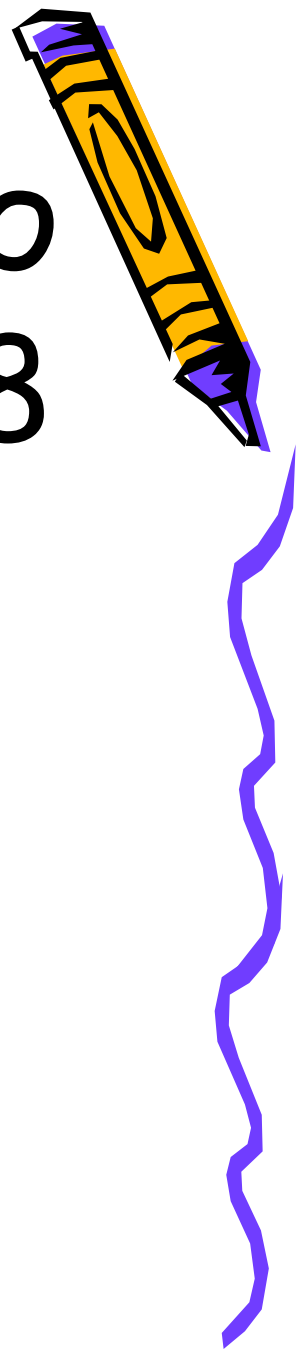

Открытый урок по
родному языку в 8
классе на тему:
«Односоставные
предложения».

МКОУ «Утамышская СОШ» Исаева Э.Х

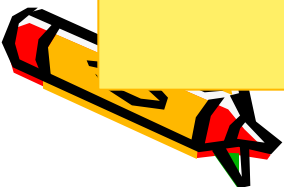

Дарсны мурады:

«Бир бёлюккю жумлалар» деген бёлюкден яшланы билимлерин беклешидирмек; жумлаланы бир-биринден айырып билер йимик, яшлагъа гъар тюрлю тапшурувлар этдирип, бавлавлу сёйлевден ва тюзъязывдан билимлерин толумлашидырмакъ.

Яшланы асил къылыкълагъа уйретмек, табиатны да аявламагъа чакъырмакъ..

Бир бёлүклү жумлалар

**Бир уюрю хабарлыгы
булангы**

Бир уюрю иеси булангы

Белгили бетли

Ат жумла

Белгисиз бетли

Ортакъ бетли

Бетсиз

Баш уьюрлерине къарап, бир бёлюклю жумлалар эки бёлюкге айрыла:

- бир уьюрю – хабарлыкъ булан,
- бир уьюрю – иеси булан.

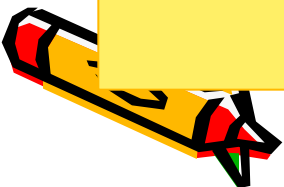
Тенглешдиригиз: *Къашкъарала. Шыплыкъ.*

Бир бёлюклю жумлалар тенглешген ва тенглешмеген бола.

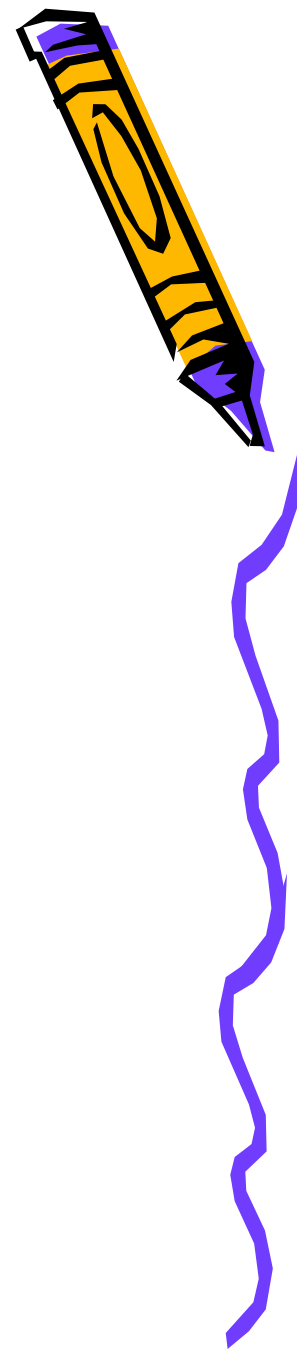
Охума тарыкъ. Яшлагъа яхшы охума тарыкъ.

Къыш. Сувукъ къыш.

Гюз. Янгурлу гюз..

*Бир бёлүккү хабарлыгы
булангы жумлалар:*

- Белгили бетли
- Белгисиз бетли
- Ортакъ бетли
- Бетсиз

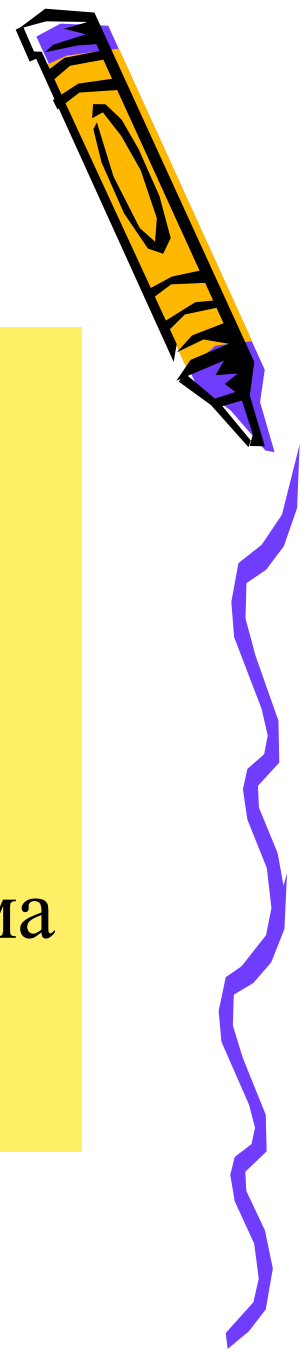

Белгили бетли жумлалар.

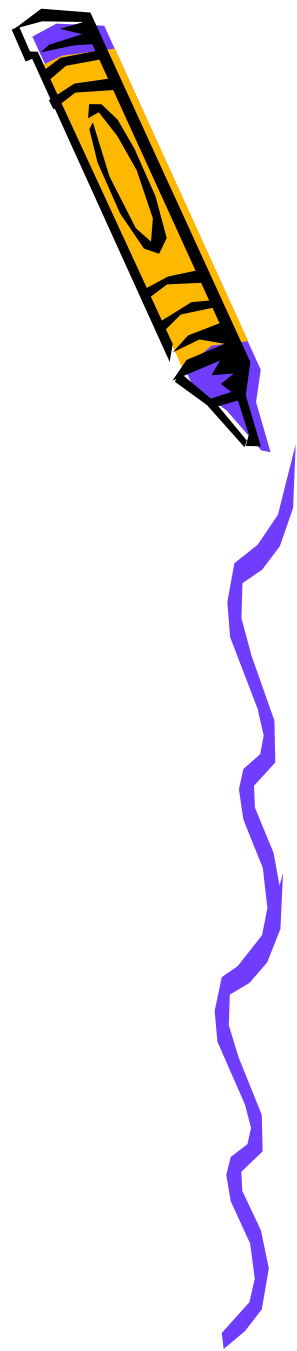
Хабарлыгы - ишлик шулай
къалиплерде бола:

- **1 бет текликде ва кёплюкде**
- **2 бет текликде ва кёплюкде**

Мен, сен ,биз , сиз орунчаланы салма
бола.

**Тангала шагъаргъа баражакъбыз.
Юртдан къачан къайтасыз?
Сизин булан гелемен.
Уьйге гелемисен?**

Белгисиз бетли жумлалар..

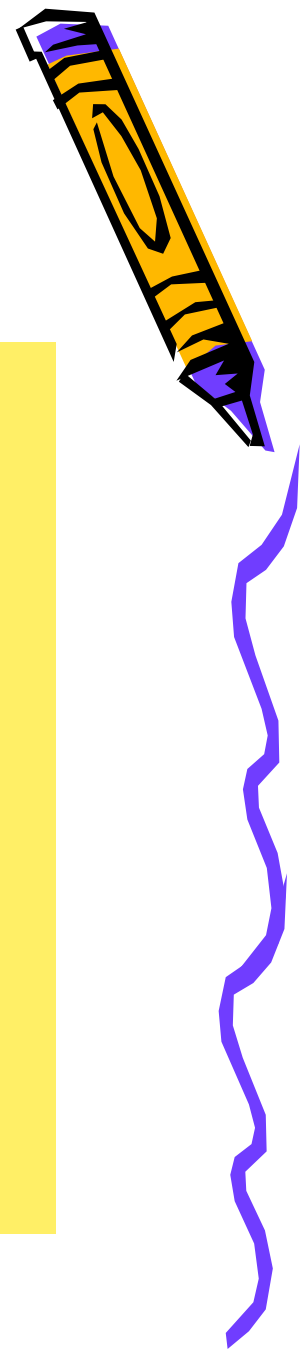
Хабарлыгы - ишлик

**3 бетде текликде ва кёплюкде бола,
бир-бирде хабарлыгына экен, бугъай
сёзлер де кёшулма бола.**

Тюнегюн бизге газетлер гелтирди.

Юртгъа шат хабар яйдылар.

Эсде ёкъ ерден гелип кьалгъан экен!

Ортакъ бетли жумлалар .

Хабарлыгъы – ишлик белгили бетде гелсе де,
уьч де бетге бир йимик ортакъ бола.

Масала:

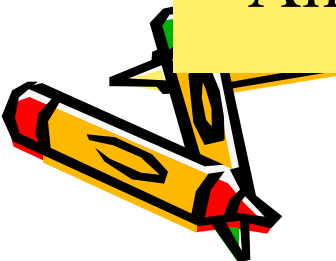
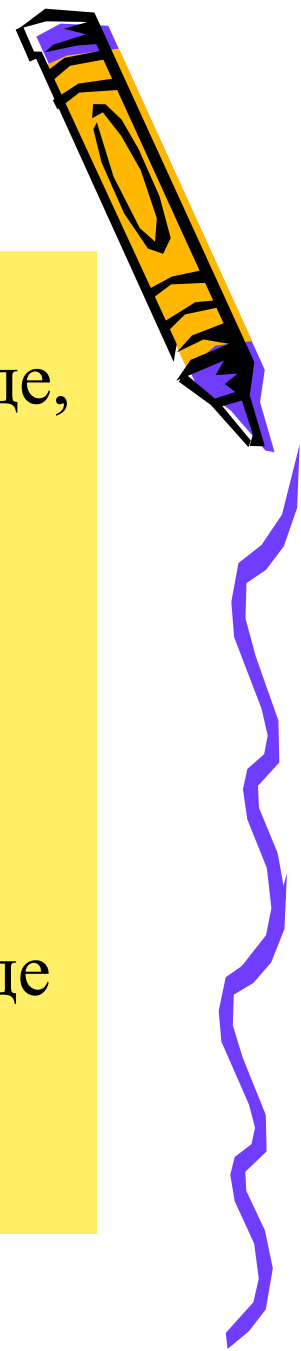
Кюлеме хоншунга –гелир башынга.

Аз сёйле, кёп тынгла.

Булай жумлалар айтывларда кёп ёлугъа.

Ортакъ бетли жумлаланы хабарлыгъы 1 бетде
кёплюк санавда гелме де бола.

Айтмаса этмейбиз, айтса суймейбиз.

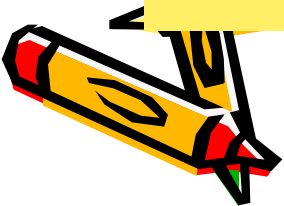
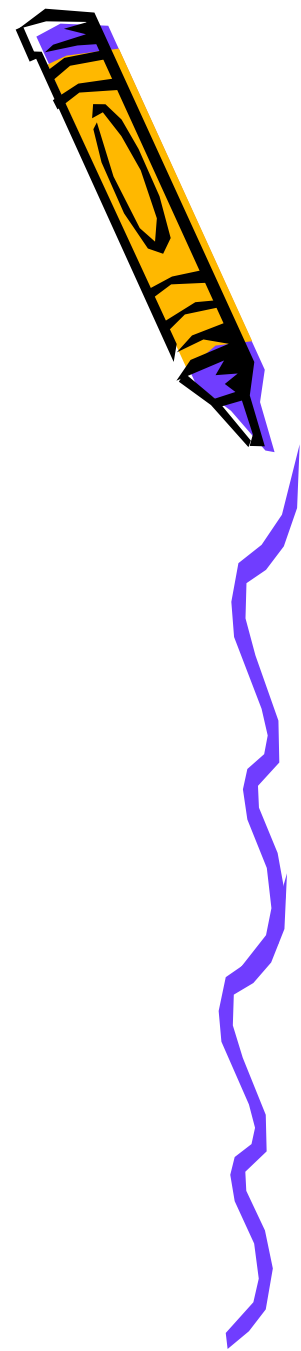
Бетсиз жумлалар.

Бетсиз жумладан англанагъан
гъаракат-гъал иш гёреген
предметден гъасил тюгюл.

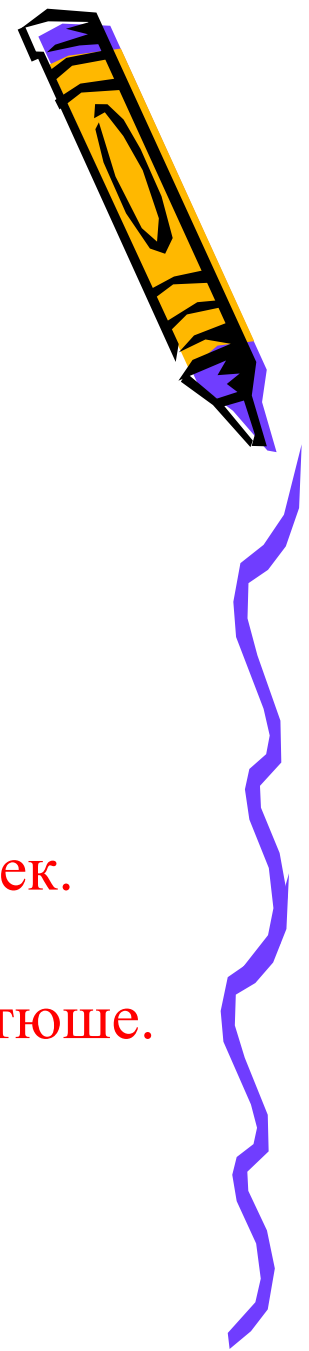
1. Бетсиз жумланы хабарлыгъы
табиатны яда инсанны гъалын
англата. Ялкъывлу. Къоркъунчлу.

2. Герек, тарыкъ, тюше, ярай сёзлер
къошулуп да этиле.

Яшлагъа охумагъа тарыкъ.

Бетсиз жумлалардагы ишликлер шулай этиле:

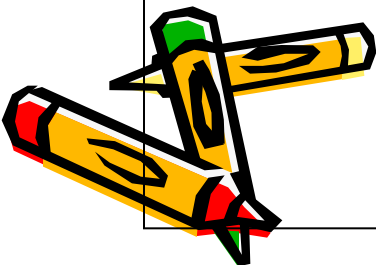

- Бетсиз ишликлер булан:
- *Тарыкъ, герек , тюше,ярай сёзлер къошулуп:*

*Къашкъарала.
Сувукъсындыра.*

Бизге ишлеме герек.

Уьйге тез къайтма тюше.

Бетсиз жумлалар *табиатдагы*
гьалланы, адамны гьалын гёрсетме бола

Масала :

- 1. Къырда сувукъ*
- 2. Магъа бек исси.*
- 3. Ялкъывлу.*

Ат жумлалар.

Ат жумлаларда бир бёлюгю – иеси бола, табиатда болагъан гъаллар, вакъти суратлана. Булай жумлаларда гъаракат, гъал англатьлмай.

Предмет яда гъал барлыгъын гёрсете.

Масала: *Агъачлыкъ. Сокъмакъ. Язбаш. Ап-акъ шиша уйлер. Бир исси гюн.*

Булай жумлалар асарларда да кѐп ёлугъа.

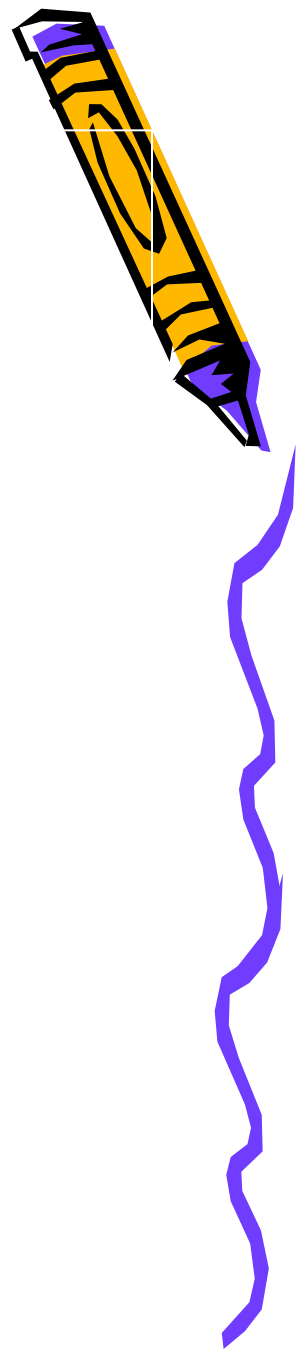
*Колхозланы, совхозланы, адабият асарланы
атлары да ат жумлалар бола.*

Июнь айны он экиси.

*Бир минг тогъуз юз алтмыш биринчи йыл,
апрель ай.*

Къысмаат! Къайгъылы къысмаат!

«Асиятны сюювю». «Къарчыгъа» журнал.

Тюз туююл ойланы айтыгъыз.

- а) Бир бёлюкю жумлаларда иеси ва хабарлыкъ бар.
- Б) Белгили бетли жумлаларда ишлик 1, 2 бетде бола.
- в) Бетсиз жумлаларда иеси болмай.
- г) Белгисиз бетли жумлалар ортакъ маъна англатма бола.

Бир бёлюккю жумлаланы гёрсетигиз.

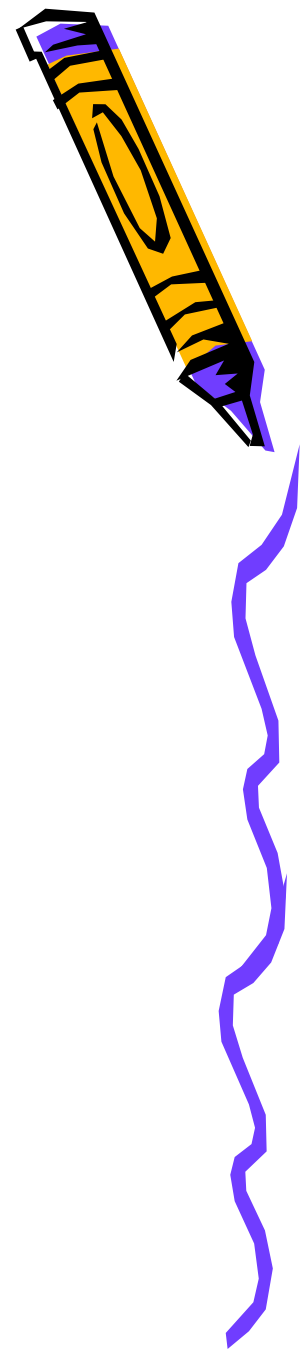
Гьаракат этмеге тарыкъь.

Баргъан эдим шагъаргъа.

Язбашны къаршылайбыз.

Гюнню шавлалары гёрюнмей.

Натижа чыгъарыв.

- Уыйге иш.
- Бир бёлюккю жумлаланы такрарламакъ.
- «Язбаш» деген темагъа гёре мини-сочинение язмакъ.

